

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ

Тел. „Свобода“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: ВЕрген 4-1016. 4-0807

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA

FIVE CENTS ELSEWHERE

ДІЯЛЬНІСТЬ АМЕРИКАНСЬКОГО ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА ОБИМАЄ ВЕСЬ СВІТ

ВАШИНГТОН. — Повново назначений президентом Рузвельтом на становище президента Американського Червоного Хреста Бейзил О'Коннор виявив, що від початку війни аж до найближчої кампанії за фондами в березні наступного року видатки цієї установи досягнуть суми \$394,000,000. До того самого часу Червоний Хрест приробиє теж 5 мільонів півкварту крові.

За словами президента Американського Червоного Хреста має тепер 727 клубів по цілому світу, а з них користують 7,130,000 вояків і воячок кожного місяця. Крім цих клубів є ще окремо 194 клубів для окалічних вояків, які сидять на візках.

Червоний Хрест саме вислав двадцять мільонів пакунок з харчами для воєнних п'лнників. Добровільні робітниця в останнім році виробили 775,000 перевязок для ранених вояків, а воєнну допомогу, перешлану через Американський Червоний Хрест від серпня 1939. р. до кінця червня 1944. р. обраховують на \$104,056,496.

ЦИВІЛЬНЕ НАСЕЛЕННЯ ДІСТАНЕ ЩЕ МЕНШЕ ЦИГАРЕТОК

ВАШИНГТОН. — Хоч як дається у знаки недостача цигареток для цивільного населення в біжучім році, то наступного року положення ще погіршиться. Таке сказали підприємці сесатської комісії, яка розсліджує причини недостачі цигареток на краєвм ринку. В біжучім році вироблено досі небувало високе число цигареток, бо аж 330 біліонів штук. Не зважаючи на це, кажуть промисловці, треба ще доробити яких 100 біліонів цигареток, щоб вдоволити домагання. Це можна досягнути, твердили підприємці, колиб уряд дозволив уславити нові машини у фабриках цигареток і дав дозвіл с авжиття більшої кількості робітників.

ДОСТАВА ПАПЕРУ ЩЕ ЗМЕНШИТЬСЯ

ВАШИНГТОН. — Рада Воєної Продукції вказує, що в першм кварталі наступного року знову треба буде обнизити кількість паперу для друкування газет і книжок. Це потрібне тому, що у визволенних краях Європи росте домагання видавання газет.

ЗАСУД ЗА ОШУСТВО НА ЕЛІС АЙЛЕНД

НЬО ЙОРК. — Джеймс Ров, урядовець в імїраційній стації на Еліс Айленд, дістав 4 до 8 літ вазниці за ошукування призначених до депортування людей упродовж останніх 10 літ. За обчисленнями, Ров „натягнув“ ніщасливих людей на яких \$200,000. Ошуство виявилось, коли Ров просто вкрав \$3,900, зложених Італійськими моряками, інтернованими в таборі Мизулї, в стейті Монтана. На розправі в суді явилось 40 свідків, переважно свояків людей призначених на депортацію. Вони посвідчили, що Ров забрав від них гроші як депозити тих, що мали бути депортовані, а потім ті гроші присвоював собі. Деякі свідки давали останній долар і перейшли на нуждарів. Присвоєні гроші вживав Ров на гучні забави в готелю Нью Йоркер, але і в цьому готелю він ще завинив півтора тисячки.

ЗА 65 ЦЕНТІВ ЯК МІНІМУМ РОБІТНИЧОЇ ПЛАТИ

ВАШИНГТОН. — Річна робітничка конференція прийняла резолюцію з домаганням, щоб всі стейти так скоро, як можна, перевели закони для устійнення мінімуму робітничої плати по 65 центів на годину. Конференція висловила теж домагання, щоб устійнити мінімальну плату для жінок і для дітей і щоб ніде не було дозволу платити робітникам менше, ніж законну платню.

ЗРІВНАННЯ ПЛАТНІ НЕ ОБОВ'ЯЗУЄ СТЕЙТОВІ УСТАНОВИ

ОЛБЕНІ (Нью Йорк). — Стейтовий закон, переведений біжучого року, щоб жінки діставали рівну плату з мужчинами за такусаму працю, не обов'язує стейтові установи ані мунисипали. Таке пояснення закону оприлюднив генеральний прокуратор Натаніел Голдстін. Він твердить, що закон обов'язує лише приватні підприємства і на його підставі не можна судити за рівну плату стейтові та мунисипальні уряди.

ДАЛЬШЕ РОЗБУДУЮТЬ РАКЕФЕЛЕР СЕНТЕР

НЬО ЙОРК. — Стендард Ойл Компані оф Нью Джерзі приготувала пляни на розбудову цілого „блаку“ в так званім „Ракефелер Сентер“ при 52 вулиці. Там має повстати нова група будинків такої висоти, як ті, що там уже побудовано. В нових домах будуть приміщені бюро Стендард Ойл Компані, які тепер порозкидані по різних будинках в Нью Йорку і в стейті Нью Джерзі. Кошти будови нараховують на 50 до 100 мільонів.

За Відень як осідок нової Міжнародної Ліги Миру

ВАШИНГТОН. — Признаки показують, що Росія буде підтримувати думку, щоб Відень став осідком постійного секретаріату пропонованої Міжнародної Ліги Миру, якої підстави діяльності накреслено на конференції в Домбартон Овкс. На згаданій конференції не прийшло ще до проладання цього питання, але встали вже було звісно, що Росія буде противитися проачити місто Женеву у Швайцарії за осередок ліги.

Виглядає, що Росія, Англія й Америка згодні в трьох точках щодо осідку ліги, а це: Що тепер ще не дуже важне вирішувати, де має бути осідок ліги; що осідок не повинен бути в Женеві тому, бо там не пощастилося дотеперішній Лізі Націй; що у противенстві до зібрань Ліги Націй, наради повного зібрання нової Ліги Миру повинні відбуватися по черзі в різних столичних містах.

Росія підтримує Відень як пропонований осередок світової політики тому, що його положення дуже відповідне на досліджування різних політичних справ; що з нього можна добре контролювати Німеччину; що в такий спосіб Відень дістане теж фінансову допомогу і зробить його більше незалежним від Німеччини ніж це було в минулому, отже перешкодить Німеччині пробувати прилучувати Австрію до своєї території.

АРМУР АМБАСАДОРОМ ДО ЕСПАНІЇ, СТАЙНГАРД ДО ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ

ВАШИНГТОН. — Норман Армур, давніший амбасадор до Аргентини, назначений президентом Рузвельтом як амбасадор до Еспанії на місце Карлтона Дж. Гейса, котрий зрезигнував. Сенатська Комісія для Закордонних Справ зміцня затвердила це назначення.

Водночас дотеперішній амбасадор до Туреччини Лоренс А. Стайнгард прийняв перенесення зо становища амбасадора в Туреччині на становище амбасадора до чехословацького уряду, який тепер перебуває на вигнанні в Лондоні. Інший урядовець в дипломатичній службі, а саме Галет Джансон, іменованій послом до Коста Ріки. Місце амбасадора до Чехословації було необсаджене від часу резигнації Антона Дж. Дрексел Бидла перед кількома місяцями.

Кріза в Аліантській Комісії в Італії

РИМ. — Антоні Антолїні, голова економічної секції Аліантської Комісії для Італії, зрезигнував зо становища. Всі американські члени комісії невдоволені, що комісія видає американські гроші й матеріали, а вся акція стоїть під виключною командою британців.

ФРАНЦУЗИ ДАЛИ СУДЯТЬ ПОМІШНИКІВ ПЕТЕНА

ПАРИЖ. — У четвер почався тут процес проти Жана Анжелїя, бувшого префекта Лїону, обвинуваченого за зв'язки з німцями. Уряд поробив заходи захоронити обвинуваченого перед спробами лінувати його, як це було кілька днів тому.

У середу арештовано Ремонда Патенотра, видавця газети, котрий у своїй газеті піддержував Гітлерів плян нової Європи під проводом Німеччини. На суд буде теж поставлений міністер Буїсон, що співпрацював з Петеном.

ДЕ ГОРТІ?

РИМ. — Сюди наспіли вісти, що бувший малярський диктатор, адмірал Горті, знаходиться тепер у німецькій вазниці в замку Вайльгаїмі в північній Баварії. З ним є вся його родина, за відміком його сина Миколи, котрого вбито в вазниці.

ЗАКИДУЮТЬ ТЕРОРИСТИЧНІ АКТИ В ПОЛЬЩІ ПРИХИЛЬНИКАМ ЛОНДОНСЬКОГО УРЯДУ

МОСКВА. — Московські газети містять широкі звідомлення про терористичні напади на поляків, що співпрацюють з Польським Комітетом Національного Визволення. Всі атаки приписують прихильникам польського уряду в Лондоні; ціллю їх, кажуть, є здержати переведення парцеляцій великих земельних посілостей.

Московські газети повні атаків на лондонський уряд. Кажуть, що парцеляція дворів сильно ослабила цей уряд, а скріпила люблінський комітет.

Міні, голова промислового департаменту люблінського комітету, каже, що комітет поробив теж широкі заходи коло оживлення промислу в Польщі. Нафтові шибби почали наново працювати. Провернено 32 нові шибби. Пушено в рух цукроварні й горальні.

ЧЕХИ ХВАЛЯТЬСЯ ДАЛЕКОГЛЯДНОЮ ПОЛІТИКОЮ

ЛОНДОН. — Речники чехословацького уряду на вигнанні заявляють, що цей уряд поробив заходи не допустити до ексцесів, полібіих до грецьких. Перелбачуючи таку можливість, цей уряд мовляв зарядив переведення по всему краю виборів представників в міру того, як край звільняється від ворога.

Чехословацький уряд у Лондоні надіється, що судетські німці, що до цієї війни йшли за нацистичним провідником Генлаїном, перенесуться до Німеччини; чехословацький уряд дозволить остатися в Чехії тим німецьким соціал-демократам, що не піддавалися нацистичній пропаганді.

СЦЕНА З ВУЛИЧНИХ БОЇВ В АТЕНАХ. — Бачимо на тому образці британських вояків, як присіли на одній з вулиць столиці Греції, щоб стріляти до ворохобників, виконуючи ось так розпорядок британського прем'єра Чорчила, щоби завести в Греції „лад і порядок за всяку ціну“.

ПОВІЛЬНИЙ, АЛЕ ПОСТІЙНИЙ ПОСТУП АРМІЙ НА НІМЕЧЧИНУ

ГОЛОВНА КВАТИРА АЛІАНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ. — Всі американські армії на західно-європейській фронті доносять про постійний поступ проти завзятого ворожого спротиву.

Перша Американська Армія розвинула два нові удари, на півночі й на півдні від великих гат на ріці Рурі (Рері) та посунулася півтора милі з Лямердорфу до Ролерсбройху. Третя Армія втискається щораз глибше в Зарську кітловину та перекинула вже сили поза ріку Еліс. Далі на полудне ренська крило Семой Армії, посуваючись широким фронтом у напрямі міста Карльсруге, дійшло на віддалі п'яти миль до Вісембургу.

НАЦИСТИ ГОТОВЛЯТЬСЯ ДО ЗАТЯЖНОЇ ПАРТИЗАНКИ.

ЛОНДОН. — Американська армія дістала в свої руки вісти з Німеччини, що нацисти пригтовляють німців до довгої партизанської війни. Нацистичний уряд пригтовляє альпійські краї Баварії, Австрії й Італії як остаточну оборону Німеччини. Туди він уже тепер стягає припаси, амуніцію й війська. Там рекуртується дома й туди йдуть поїзди, навантажені вщерт. Туди наконець піде провід нацистичної партії, коли правильні армії Німеччини почнуть заломлювати. Як правильні армії заломляться, нацисти плянують повести партизанку з лісів і гір, скритими військами, які на один бік мають воювати проти Аліантів, а на другий бік тероризувати німців, що будуть помагати Аліантам. У західній Німеччині вже почато надобре організувати партизанські відділи під командою Гімлера.

Нацисти розчислюють у своїх плянах на те, що добувши перемогу на полі бою, Аліанти почнуть сваритися між собою. На цей випадок нацисти пригтовляють 200,000 пропагандових агентів в Європі й Америці. Вони підгтовляють навіть крайно радикальних тайних поліційних агентів, які мають захоплювати владу по Європі.

НОВА ВІСТКА ПРО ЗАЛОМАННЯ НУТРИШНЬОГО ФРОНТУ В НІМЕЧЧИНІ.

СТОКГОЛЬМ. — Німецька поліція в Гамбургу відкрива підземну проти-нацистичну організацію. Зветься вона Сталінградським Бундом і має багато членів серед робітників флотних доків. Бунд поширяє брошури, в котрих подається вмітки з Гітлерової промови, в котрій він обцяв був захопити Сталінград, та з інших промов. Нацистична поліція розліпила оповістки, в котрих обцяється нагороду в сумі 10,000 марок тому, що вкаже на тих, що розліпили наліпки Бунду.

НАСТУП КАНАДІЙЦІВ В ІТАЛІЇ.

РИМ. — Канадійські відділи Бритійської Воєної Армії використали добре підмістя, добути недавно ними за рікою Ламоне, на північний захід від міста Фаенци, та вбили три милі глибокий клин у німецькі оборонні лінії.

ЧЕРВОНА АРМІЯ ДАЛІ РОЗБИВАЄ ФОРТИ БУДАПЕШТУ.

ЛОНДОН. — У своїй офензиві на малярську столицю Будапешт Червона Армія заняла Гед, що лежить десять миль на північ від Будапешту, Кішалаг, що лежить 6 миль від Будапешту на півночі, та Чомад, у тій самій стороні, дещо на полудне. Удар зо сходу концентрується на уфортифіковану місцевість Ішасег, віддалену 8 миль від столиці, де прийшлося ломати малярські позиції машинами до викидання горючої нафти.

Одно німецьке донесення подає, що російська артилерія острілює постійно Будапешт, розбиваючи дільницю за дільницею.

БРИТІЙЦІ ВІДБИЛИ СИЛЬНІ АТАКИ „ЕЛАСУ“.

АТЕНИ. — „Елас“ збільшила свій натиск на британські війська в Греції, котрі дістали посилення. Ліві партизани заатакували коло гір Гиметосу й в дільниці Гуді правильні грецькі війська. Бої стають щораз завзятіші. По обох боках паде багато людей. Були випадки, що греки находилися на долішних поверхах домів, а британці били по них з вищих поверхів. Останні атаки лівих партизанів були відбиті.

БРИТІЙСЬКИЙ МІНІСТЕР КАЖЕ, ЩО РУЗВЕЛТ ОДОБРИВ БРИТІЙСЬКИЙ ПЛЯН ЩОДО ГРЕЦІЇ.

ЛОНДОН. — Підчас дебати над британською політикою в Греції, що розвелися на річній конвенції Бритійської Партії Праці, заявив Ернест Бевин, що є міністром праці в кабінеті Чорчила, що британський плян щодо політики в Греції предложено було президентови Рузвельтові підчас конференції в Квібеку та що президент Рузвельт той плян одобрав.

ШУКАЄТЕ ПРАЦЮ? — Наперед погляньте на оголошення нових робіт у „Свободі“.

"СВОБОДА" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1914 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRYANT 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинокое число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	\$7.00	One year	\$7.00
На пів року	\$3.75	Six months	\$3.75
На три місяці	\$2.00	Three months	\$2.00
Число з суботи (з англійською частинною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	\$2.50	One year	\$2.50
На пів року	\$1.50	Six months	\$1.50

За оголошення редакція не відповідає.
За кожен зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "СВОБОДА," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

РІЧНИЦЯ ОДНОГО АЛІАНСУ

Кілька днів тому світ мав неабі яку забаву, коли нацистична Німеччина, царська Японія й фашистська Італія відіграли перед ним комедію, що називалася святом річниці підписання військового союзу. Ніщо й казати, свято було великою несподіванкою. Світ був уже зовсім забув про той союз, і на своїм календарі ніхто не значив, на котрий то день припадає свято його річниці. Що більше, світ був певний, що й про той союз і про його річницю ніхто не буде говорити, як не говориться про смерть у домі повішеної.

Що той державний альянс, що називався Віссю та анти-комінтерном, колись виглядав на щось живе й мугуче, нема що й казати. Та тоді Німеччина заняла була малюхо не пів європейської Росії, Японія шойно завдала поважний, хоч скритовбийчий, удар Америці в Перл Гарборі, а фашистська Італія скавилула, що вона горда з нагоди воювати проти „геройський“ Япан проти Злучених Держав. Цим тром державам могла справді вживатися тоді перемога „нового порядку“ в світі. Націстам по всьому світі не можна й дуже дивуватися, що вони тоді орієнтувалися на цю трійцю.

Однак, щоб нині ще святковано річницю того альянсу, цього ніхто не сподівався. Бо шож представляє со себе той альянс? Де нині потуга Німеччини? Де нині імперія Японії? І де нині геройський Мусоліні? Хто нині вірить у „новий порядок“? Хто нині ще жде перемоги Оси? Чи є ще такі фантасти?

Навіть як Гітлер, Гірогіто й Мусоліні заявляють, що вони ще певні перемоги, ім в це ніхто не вірить. Їх слова світ бере просто за комедію, яку грається за старим звичаєм диктаторів ніколи не признавати до брехні, а брехати консеквентно, накладати брехню на брехню, одною брехнею другу поганяти.

Навіть як Гітлер, Гірогіто й Мусоліні натякують, що вони вірять у перемогу свого альянсу, бо мовляв Альянти між собою сваряться, навіть у цю заяву ім ніхто не повірить. Бо чейже всім відомо, що різниці, які заходять між Альянтами, не є аж того роду, аби Альянтів розбити, аби котрого з них загнати в рамена Гітлера, Гірогіта або Мусоліні, бо чейже ці обійми в широкому світі аж надто добре відомі. Міжальянтські сварки це зовсім природне явище серед держав, які не признають нікому споміж себе диктаторської переваги, а надії нацистів, японців та фашистів на ці сварки ще раз доказують, як мало розуміють наші вороги держави й народи, відмінні від них. І якщо гільтайський трійці справді вдасться здурити свої народи, то це буде тільки додаткова остога Альянтам зменшити навіть такі різниці між собою, бо їх ворог визискує це для дальшого дурення своїх людей, а тим самим для продовжування війни.

ОЛ. ЛУГОВИЙ. Права автора застережені.
В КІГТЯХ ДВОГОЛОВОГО ОРЛА
ПОВІСТЬ З ЧАСІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ
У двох частинах
(Перший том трильогої „Огнем і Кров’ю“ 96)

Розповів старшиням своїм сотні про свої побуювання. Гарячі кавказці — Алібеков, Вачнадзе і хан Єриванський тож вечора готові були обох полковників схопити й човном перевести за Буг на гостинець австро-німцям. Мовляв, так і так дивізія має з них користі, як з бика молока, за те клопоту по вуха. Ворогові знов не мала вітха була, полонити двох полковників, пара-друга лянштурмаків у герої завдяки ним пошла сляб, хрести одержалаб. Про аська розправу Паволоцький заборонив навіть думати, сподівався, що з часом оба вони з дивізії заберуться. І не помилився, напруження в полках довго тягнулися не могло, терпіння могло лопнути. Полковники порозуміли, що всіми вони знавиджені, і врешті врятували гусарську бригаду від себе самих. Однак не на завдяки.³⁸⁾ Від того вечора все якось траплялося так, що при рідких службових зустрічах Паволоцького з полковниками обидного припадково оминувалося двоох-трох озброєних гусарів, байдуже котрої сотні, або пара старшин. Стерегли його ночами, без його навіть відома, пильнували полковничьких рухів. Гусари вдавали незнайків, та про все знала добре вся бригада. Коли хто може й був прихильний Кулініну й Серебрянчукову, то з тим мусів ховатися.

В Устелугу полки обсушилися, переночували, перевели обчислення бойового складу. Шість ескадронів чернигівського полку могли виставити в поле не більше 480-500 ша-

За вільне і демократичне життя

Новий секретар стеїту Стетініос говорив перед Сенатським Комітетом Зарганичих Справ про головні завдання політики департаменту стеїту. Зайвим пояснити, як важними являються того роду заяви в таких важних та історичних часах, які отсе переживаємо разом з цілим світом і усіми народами.

Стетініос підкреслив, що разом з іншими Об’єднаними Державами будемо далі класити основи під тривалий мир, що принесе більшу свободу, як і більшу нагоду для розвою нас самих, як й інших народів. Він теж подав, що ми, американці, маємо до розпоряджіння велику моральну й матеріяльну силу, з якої повинен користати наш народ, як і народи інших держав.

Маючи на увазі ось таке наставлення департаменту стеїту, хочемо звернути особливу увагу на те, що сказав Стетініос про свободу й демократію. Отже секретар стеїту захираховує до завдань свого департаменту, себто нашого уряду, щоб сприяти в міжнародному життю тому, щоб усі люди, в різних краях і серед різних народів, заохочувати чоловіків і жінок розбудувати нове життя в такий спосіб, щоб воно подобало на наше американське життя, себто, щоб подобало на нашу свободу й наш демократичний спосіб життя.

Думаємо, що отся коротка заява секретаря стеїту є над-

Никола Чубатий.
Широко розлилося українське горе
(Перша оригінальна кореспонденція з Європи про українців).

Надійшов до Америки перший оригінальний допис українця про положення українців в Європі в останніх роках бурливої та кривавої історії України. Допис дає нам жаливий образ положення мільонів українців, що по волі чи неволі опинилися на захід від советського боевого фронту. Частина їх, що в Франції та Бельгії, виволонена тепер альянтськими арміями, найхлясє вже по нашій стороні боевої

лінії. Саме з їхніх кол походять допис, який кидає світло теж і на багато неясних нам досі справ про роллю українського народу, що опинився поміж брутальним нацистичним молодом та червоним комуністичним ковалом. Кореспонденція з Європи кидає далі жмут світла на питання, як українське населення на східній Україні відносилось до советської влади, та яке його відношення до нового нацистичного окупанта. А коли іде про питання, яка самостійницько-державницька національна свідомість на Східній Україні по 20 літах советського терористичного режиму, та чи є там ще маси й інтелігенція, які не погодилися з російсько-комуністичним пануванням над Україною, то так є, що зпоза рубця допису визирає дійсність мільонів сви-

домого активу, наставленого не тільки проти німецько-нацистичного, але й проти російсько-комуністичного панування над Україною. Значить, що погляди тих, що тут вірують у самостійницькі переконання східних українців навіть серед червоної страшної дійсності, показались правдивими. Натомість у повній наготі виявляється обудла російської пропаганди та їх українських попутників, в Європі та Америці.

Гром. Никола Граб, до речей приятель від довших літ, з професії комерсійний інженір. Це емігрант зі Зах. України по першій світовій війні. Як старшина з визвольної війни

послався в Бельгії, де покінчив університет, одружився з бельгійською громадянкою та набув бельгійське громадянство. Гром. М. Граб все дуже живо інтересувався українським життям та все помагав з усієї душі українській справі за кордоном. Особливо брав він постійно чинну участь у міжнародних конгресах, де заступав західних українців у випадках, коли польська поліція відмовляла їм паспортів на виїзд за кордон. Тому ми часто в краю любимо називати Гром. Граба українським амбасадором за кордоном. Суспільно добув собі Гром. М. Граб поважну позицію асистента директора великої бельгійської импортривої фірми. На час окупації Бельгії німцями директор виїхав з краю, а наш земляк з поручення директора переняв опіку над великою фірмою як її военний управитель.

Гром. Никола Граб є теж заступником голови Української Національної Ради в Бельгії, якого головою є інж. Андрієвський, тепер в німецьких концетраційнім таборі. Решту скаже сам допис, писаний обережно, як пристало на воєнні часи. Помістимо його в ціості, тільки з пропущенням тих місць, що могли би пошкодити українцям під Советами та в Німеччині. Ось його текст:

Брукселя, дня 5 листопада 1944
В справі Української Еміграції в Європі.
Як заступник голови „Української Національної Ради“ в Бельгії, якої головою п. Д. Андрієвський увязнений німецькою поліцією знаходиться тепер в тюрмі в Німеччині, дозволю собі звернутися до Вас у важній та наглій справі, яку сподіюся сполукаризує серед земляків в Америці. Іде про судьбу української еміграції в Європі, а зокрема в Німеччині.

Як Вам звісно, до Другої Світової Війни українська еміграція в Європі складалася переважно з політичних та військових емігрантів по визвольній боротьбі України (1917-1921), відтак із студентської повоєнної еміграції, а вкінці з досить поважної заробітчанської еміграції, розвіданою головно по Франції та Бельгії. Ці всі емігранти були в більшості організовані в українських організаціях з різними політичними напрямками і про це нашій заокеанській еміграції з часописів, звітів та полідок досить добре знає.

Нова еміграція починається з упадком державности на Карпатській Україні (березень 1939). Державні та політичні лідери виїхали здебільша до Чехії та Словаччини (президент о. д-р Августин Волошин), тоді як Січовики та учасники боїв вимігрували до Німеччини, де їх приміщено по фабриках, де тоді через воєнні приготування потребували робочих сил. Ситуація цих всіх людей була доволі захищеною. Друга філя еміграції настала з упадком Польщі у вересні 1939 та по окупа-

ції Західних Земель України советською армією. В складі польської армії полоненої в Німеччині, нараховували тоді 100,000 вояків української національності, яких за якийсь час за старання українських організацій в Німеччині ступлено звільнено з полону і приміщено на працю як цивільних робітників по фармах та фабриках. Політичні емігранти поселилися в Польщі, Австрії та Чехії і по звільненні Галичини від советської армії в червні 1941 р. повернули назад на свої старі місця. В цей період належить підчеркнути хосенну працю українських емігрантів на Лемківщині та в українських місцевостях Західної Галичини, яка на жаль прийнялась з хвилею повороту емігрантів на Західно-Українські Землі.

Після окупації Галичини та Радянської України німецькою армією (1941-1942) настає третій халівний та насильний період висилки українських робучих сил на працю в Німеччину та в краї окуповані німцями, що мусили працювати для постачання німецької армії. Коли в перших часах добровільне зголошування на працю в Німеччині не задовольняло німецьких окупантів, тоді військова та цивільна німецька адміністрація примусово назначувала число робучого контингенту, що дано місцевість мусила доставити і військвою силою забирали людей. Іхали тоді студенти, інтелігентні, робітничі, селянські жінки і чоловіки з дітьми від 12-13 років. Числа цієї робучої сили нараховувало до трох, декілька навіть до п’яти мільонів. Порозкидувані вони по всій Великій Німеччині, Франції, Бельгії та Голандії.

Людей зі західно-українських земель трактували майже на рівні з робітниками зі Західної Європи, тоді як з нашими земляками з Великої України обходилися як з напів полоненими під претекстом комуністичної небезпеки, ношенні буквы „О“ (Ост-арбайтер) на рукаві чи на плачах, обтягнення ім від 25—50% заріботкової платні — нібито на фонд відбудови українських земель Життя в негігієнічних бараках за дротною загородою, заборона ходження до міста у вільний час — це все малі зразки, як приходилося жити українській еміграції в Німеччині.

Багато з цих людей, головноміть молодь, виїхало до Німеччини з цікавості, як виглядає Європа, від якої була вона відгороджена через 20 років. Останніми часами обіцювали й оголошували українським робітникам більшу свободу: на місці буквы „О“ ношення тризуба на жовто-блакитному полі, зрівняння платнею зі західно-європейськими робітниками, свобода після праці, зниття кількочастих дротів за бараками. Але ці всі полдекші залежали від місцевої фабричної та поліційної адміністрації в даних околицях, які не все виконували накази центральної влади.

Для релігіійної опіки була десятка українських греко-католицьких священиків на чолі їх переписувати. До вуха Паволоцького долетіло слово князь, хоч ні один з вісімки не мав однорічних відзнак. Зацікавлений підійшов до вояка.
— Як ваше назвище, князю? — запитав з усміхом, ще самий не знаючи, до кого властиво він звертається.
— Князь Георгій Курайде,^{38a)} Ваше високоблагородіе! — бадьоро відповів маленький, сучорхлявий грузин.
— Ви однорічник?
— Нікак нет! Скінчив тільки сільську парохіяльну школу — слідувала відповідь.
— А шож ви по скінченні сільської школи робили?
— Чабанував, випасав табуни, ваше високоблагородіе. Грузин пароплави у Батумі. Всього приходилося. Мої батьки нічим не відрізняються від звичайних селян. Обоє навіть не письменні — пояснював князь. (Дальше буде).

з прататом о. П. Вергуном, які мимом поліційних перешкод старалися робити, що могли. Для оборони професійних інтересів zorganizовано так званих „українських олімпів“ при фронті праці окремо для фабричних робітників, а окремо для сільсько-господарських робітників. Ці всі опікуни з патріотичним посвяченням старалися робити, щоб оборонювати наших людей, але здебільша через спритву Гестапо чи самих фабрикантів не все вдавалося направити шкоди чи але трактування людей. Для морального задоволення людей виходив ряд українських часописів, окремо для Галичан, а окремо для людей з Великої України. Ці силою змобілізовані люди не мали права належати до українських еміграційних організацій, але... багато земляків з Великої України могли жити в Німеччині як звичайні емігранти. Українці емігранти видавали в Берліні свій журнал „Український Вістник“, який з деякими перемонами виходив стало та був органом „Українського Національного Об’єднання“ (УНО), тоді як в Празі виходив журнал „Українська Діяльність“ орган „Української Громади“ в Німеччині, гетьманського напрямку.

Галичани мали право виїзджати на відпустки домів, але мало хто повертався назад, бо коштовували того раю. Багато ховалося по лісах, по різних установах, дехто вступав до Галицької Стрільчюї Дивізії С. С., коли за ним поліція пошукувала.

На кінець приходить жахливий та насильне виселення українського населення ступнево з відворотом німецької армії з України. Лівобережжя України виселена далеко більше ніж Правобережжя. Тому, що воєнні операції відбувалися на Лівобережжі більше плянво і німці мали більше часу виселити населення, в першу чергу до Галичини, відтак до Польщі. Населення в Галичині прийняло українських виселенців по братамво і старалося помагати йому чим тільки могло. Видзджали всі, що брали участь в місцевій адміністрації. Німці допускали українську адміністрацію лише до місцевої та районової адміністрації, все інше було в руках німців, як у правах дистриктів, областей, пошта зв’язничні бачки і т. д.

Відтак виїжджали всі зі шкільництва, сільського господарства, як з фабрик, кооперації, цілі опери, музеї та духовенство, взагалі всі, що ім прихлділося по волі чи неволі мати до діла з німецькою адміністрацією. В число емігрантів входили всі асамбл опери Кивева, Харкова, Полтави, і т. д., інженіри, професори, лікари. Всіх їх умістили в спільних бараках, а відтак на працю в Німеччині.

Стара українська еміграція робила старання помагати ім морально, матеріяльно, релігіійною опікою, та не все вдавалося це зробити через діку поліційну німецьку систему, яка взяла під свою контролю всю німецьку адміністрацію, а головноміть робітничтво. Робили старання вислати частину інтелігенції до західно-європейських країв, деяких примістили у Франції, але вповні зреалізувати того плану не вдалося через скорє звільнення Франції та Бельгії союзниками арміями. Коли до цієї робітничюї еміграції додамо число воєнних полонених з советської армії, яких можна нараховувати до двох мільонів українського походження, оскільки вони ще остали при життю, бо смертьгельність була в них жахлива, го стоїмо тепер перед питанням, як помогти українській п’яти до шести-мільонній еміграції в Європі?

Перш усього советський уряд бере під свою опіку усіх бувших полонених в західно-європейських країнах; деякі буди з них у добровольчих формаціях по німецькій стороні на західним фронті. Чувалося, що й були українські відділи, але їх офіційно німі не згадували. Було досить таких, що їх німі примусово брали до війська зі західно-українських земель, але вони при першій нагоді дезертирували або піддавалися.

Найважливіше це робітничча та політична еміграція, якої значна частина ніколи не погодиться добровільно повернути домів, бо добре знає, яка там їх доля чекає. Є між ними багато людей, які дуже вартіні для української культури, як професори, співаки, музики, мистці; їх примістити у вільних країнах булоб нашим обов’язком. Часу до трачення багатого немає, бо можливо, що за яких кілька місяців вся ці-

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

^{38a)} Автентичне, змінене тільки назвище князька. Пізніше — сотенним писарем, підготувався при помочи старшин і видавжав іспит на звання однорічника.

³⁸⁾ Про це мова у другому томі трильогої повісті „Бурей“.

о. П. Понятиш.

ЯК Я СТАВ „ДИРЕКТОРОМ ДРУКАРНІ „СВОБОДИ“?

Спогад.

Угро-руські верховоди дорікали єпископові Ортинському згаданому було. Вони раз-ураз твердили з цілою рішучістю у Вестнику, що сам пок. Сотер постарався в Римі про було та прихав з нею до Америки, щоб знизити наш образ і нашу церкву. Отож виходило таке, що крім шая, що про нього я щойно говорив, ця була мала служити ніби то наглядним доказом, що єпископ Ортинський був справжнім латинізатором.

Вони намагались вмовити в читачів Вестника, що пок. Сотер не був русином, тільки „ляхом“, поляком і що поляки наклали його до Америки. Угро-руські проводирі вважали, бачите, Галичину за Польщу тому, що поляки мали там владу в руках. На думку цих проводирів наша мова була також польська.

Та хоч угро-руські верховоди мали нашого владика за поляка, проте це не перешкождало, що майже одночасно вони горлали на всі заставки у Вестнику, що він (наш владика) „заражений вікраїнцем“, „вікраїнський політик“, „мазе-линець“, який ніби-то розбивав єдність „русского народа“, бо прийшов до Америки будувати до своїх помічників-радикалами якусь „Вікраїну“. І на цім вікраїнським конику їздили згадані верховоди без кінця і міри.

У своїм Вестнику писали вони й таке, що пок. Сотер не з їхньої народності, що він ворог „угро-руського“ народу, бо написав його „звікраїнчити“ і т. д.

Оці та подібні їм закиди були найтяжчими таранами, якими угро-руські проводирі пробували валити нашого владика. А дивувались хіба було треба, що майже такими самими закидами воювали проти пок. Сотера також російські чи руссофілські православні часописи, так, що здавалося, начеб угро-руські та руссофілські православні лідери уможливили з собою...

Але угро-руські вороги намагались ще й інцими способами дошкулити нашому владіци. Напр., ці вороги остерігали на свій лад своїх парафіян, щоб вони не дались ловити на вікраїнську вудку і не кляли до чартерів своїх церков, бо коли вікраїнський єпископ загорне під себе церковні маєтки, то, мовляв, наставитиме на угро-руські парафії своїх священників-вікраїнців.

Угро-руські лідери агітували у Вестнику, щоб наші церкви не платили своїх данин (катедратика) на удержання вікраїнського єпископа. А тре-

мецька територія може бути зайнятою союзними арміями і тоді акція повороту чужинських робітників буде перебрана відповідним комітетом створеним Союзною Військовою Адміністрацією.

Не знаємо тут якими можливостями розпоряджає Ваш Комітет в Канаді та в Америці; чи є спосібність допомогти нашим землякам, згідно чи буде можна примістити їх в Канаді або в Америці. Річ ясна, що наші організації в Німеччині знають краще про стан української еміграції, як ми тут на заході, але тому, що ми тут в Бельгії маємо вже змогу сконцентруватися з нашими заокеанськими земляками, беремося самі за справу тим більше, що наші люди та дітяч в Німеччині зверталися до нас про це в часі німецької окупації і просили нас звернути на це нашу увагу.

Здаємо собі з того справу, що наш коротенький звіт не є повний ні вичерпний, але з огляду на теперішню воєнну ситуацію, годі тепер про це докладно писати.

Очікуючи Вашої скорой відповіді і есентуально Ваших вказівок чи порад, остаю з глибокою до Вас пошаною.

М. Граб,

м. голова У. Н. Ради в Бельгії.

Оце звідомлення Української Національної Ради, організації українців в Бельгії про жаліве положення мало не восьмої частини українського сорокмільйонного народу, що його чужинські окупанти вилучили з рідної землі. Кров в жилах цїпенє, коли чоловік застанеться над майбутністю того квіту українського народу!

Оце звідомлення гром Микола Граб переслав у двох примірниках — один до Комітету Канадських Українців, другий на мої руки, не маючи ще інформації про існування, обновленого Конгресового Комітету згідно про це пізніше осунуваного Українського Допомогового Комітету.

Для американських та канадських українців оця перша ластівка з Європи нехай стане грізним голосом, який повинен промовити до їх сумління і пробудити їх з бездіяльності та сну. Кожен і кожна з нас повинні тепер активно взяти участь в ратуванні отих мільйонів найкращих синів України.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДО ОДНОГО СПОГАДУ ЄВИ КЮРІ.

Щойно я скінчив читати книжку, яку написала Ева Кюрі, рідна донька Марії Складовської-Кюрі, славної польки, яка замешкала була в Франції й разом зі своїм чоловіком — французом відкрила той рідкий та дуже дорогий елемент, що зветься радієм. Ева Кюрі це вже французка по уродженню, але в своїй книжці „Подорож між воїнами“ (Journey among Warriors) каже, що вона є теж спів-громадянкою Польщі й знає дещо й по польськи. В цій її книжці є один великий розділ, де вона описує про свій побут в Росії. Цей опис надзвичайно цікавий. Та що найбільше залягло у мої пам'яті, це те, як вона сумними словами описує одного чоловіка, поляка, який саме в часі її побуту в Росії, в місті Куйбишевї, був визволений з московського табору інтернованих. Ці її слова відгребули в моїй пам'яті подібні картини, які не один з нас оглядав своїми очима тому 24 роки. Ева Кюрі щасливіша в тому випадку, бо вона є вільною людиною, а ми, що це собі пригадуємо, були завоєновани, люди невольні, завоєвані тому 24 роки Польщею.

Подія, про яку пише Ева Кюрі має місце в польській амбасаді в Куйбишевї. Вона пише так:

„Одного пополудня, коли я прохаждалася з амбасадором (амбас. Кот) його поклоняли до другої канцелярії на першому поверсі. Він незадовго вернув назад і сказав до мене: „Це є щось такого, що ви мусите бачити. Молодий чоловік, свідомство, що вони були прислужниками хаосу, фаховими борителями і братогризцями першої класи. Безперечно, що коли хтось у майбутності писатиме історію нашої церкви в Америці, то боротьба проти єпископа Ортинського буде в цій історії дуже сумною і соромною сторінкою...“

А слід ще й додати, що ця боротьба була теж руйнівкою, бо багато наших людей цього гіршилися, внаслідок чого вони байдужні до своєї церкви, або й переходили на російське царське православ'я.

За цю братовбивчу боротьбу не міг єпископ Ортинський притягнути її проводирів до відповідальності тому, що вони сиділи на парафіях, які етот під юрисдикцією латинських єпископів. Коляж пізніше наш владика постарався через Апостольську Делегатуру у Вашингтоні, що Рим завізвав двох головних проводирів боротьби до старого краю, то дотичні латинські єпископи покрили їх своїм омофором, і вони (проводирі) воювали та кирили далі. Це був уже правдивий скандал.

Суттєвою причиною боротьби проти єпископа Ортинського було те, що він був добрим сином свого народу, себто був щирим українцем, хоч своїх національних переконань він абсолютно нікому не накидав і взагалі длеким був від того, щоб заводити в церкві якусь партійність. Скажу, наприклад, що пок. Сотер провадив ціле церковне діловодство етимологічним правомисом тільки тому, щоб не дразнити закарпатських русинів „кудохвостом“ фонетикою, як вони її тоді називали. Якщо воно так було би сталось, що єпископом для нашої церкви в Америці був би іменованний русин твердого закала, то річ зовсім певна, що угро-руським проводирям було би й на думку не приходило такого єпископа поборювати. В очі угро-руських борителів українство було тоді справжнім бісовським „наважденієм“.

(Дальше буде).

добре знаний польський письменник, визволений з табору інтернованих, щойно прибув сюди, такі цей хвилини. Він прийшов з табору до Куйбишева. Він вас зацікавить.

„Ми ввійшли до пресової кімнати, де новоприбулий розмовляв з членами штабу амбасад. Його вид заіравав мене віддих, так, що я не могла говорити до нього, ані дати йому питання. Я лиш сиділа там та мовчазно дивилася на того чоловіка. Він був худий, неголений, брудний та здавався виснажений. Його запалі лиця, горьчково червоні, говорили про гостре недомогання легенів. Його одіж — якщо це відповідна назва — могла би бути пристроєною директором Голівуду для актора, що грає ролю опуститого жebreка. В цій одежі були лише діри і трошки матерії довкола них. Три чи чотири різних сортів онуч звисали як відрізані торочки на тілі невідживляваного, хорого чоловіка, який тепер курич дорогу цигаретку, яку йому щойно хтось подав“.

Гей, гей! Як жорстока та історія, чи радше, яке жорстоке те колесо історії! Як воно жорстоко повертається то в один, то в другий бік, а то й в два боки відразу через нерозум нерозумних людей! Тому 24 роки, саме десь в цій порі, ми українці, теж ще живі свідки, бачили точно таких самих людей, наших рідних братів, українських воєнків, взятих поляками в полон. Польща тримала їх та мучила в таборах смерті в Берестов'ї, в Тухолі в Польщі, чи навіть на рідній українській землі, в Галичині. Пригадую собі, як одного дня, десь на початку зими 1919 року, польська поліція вигнала нас з фірами з села Зарудя, щоб перевозити дошки з Плугова на стацію до Зборова. На дворі був морозний, гострий вітер. З сірих хмар часто сипалися мов на замовлення снігові крупи. Коли тяжка розбита грязюка болото, а тепер воно замерзло та сторчало ніби каміння. Наші конята ледви драпалися по цій замерзлій груді. А зпід копі аж іскри сипалися. Якби так пришлося було везти хорого на возі, то він певно сконав би

що рятує їхнє життя. „Кров, яку більше ніж 100.000 патріотів-американців жертвувать тижнево, віддається Армії та Флоту і вони переробляють її на плязму, або перевозять літаками цілу заволоджену кров до Європи та на Пацифік.“

„Повна власність і контролі над зібраною кровю переходить до Армії і Флоту з того часу, як Червоний Хрест перене її з центрів, де жертвдавні дають кров, до відповідних лабораторій. Як добре відомо, Армія і Флот дають ту кров або плязму з крові раненим воєнкам і морякам без жадной оплати“.

AMERICAN RED CROSS WASHINGTON, D.C.

Заперечують чутки про продаж плязми з крові.

ВАШИНГТОН, ДК. — Голова Червоного Хреста, Бейлз О'Конор, рішучо заперечив чутки про те, що нібито Червоний Хрест продає плязму з крові збройним частинам. Він вказав, що подібні чутки можуть довести тільки до того, що наші борці не матимуть у вистарчаючій кількості плязми, що рятує їм життя.

„Дійшло до нашого відома“, заявив Б. О'Конор, „що по цілій країні ширяться чутки, нібито Червоний Хрест продає воєнкам і морякам плязму з крові. Це є злосна неправда, яку правдоподібно ширять особи, які хотіли би, щоб наші борці були позбавлені плязми,

КУПУЮЧИ ВУГЛЯ, ЖАДАЙТЕ ПОКВІТОВАННЯ

ВАШИНГТОН. — Бюро Контролі Цін заявило, що всі торговці твердим опалом обов'язані давати своїм покупцям поквітвання, в котрім мусить бути подано, яке вугля вони купили і скільки за нього заплатили. Нова постанова увійшла в життя 11. листопаду цього року. П встановлено для того, щобі БКЦ могло на правду контролювати ціни, і щобі забезпечити покупців перед перепакуванням за опал. — QBI.

був від того трясення. Плугів це село, що недалеко коло Золочева. Приїхавши туди, я побачив на насипі, де то колись була залізна дорога, що там кивалася якась групка людей; якщо їх можна було назвати людьми, бо це були лише людські постаті, живі кістяки! Неголєні, брудні, висохлі лиця, запалі очі. Були то наші хлопці-стрільці в польськїм полоні! А одіж на них точнісенько така, як її описує Ева Кюрі. Були лише діри і трошки матерії навколо них. Тільки торочки звисали на тілі отих молоденких старців. Ці торочки пригладували, що то був колись уніформ українського стрільця. Їхні ноги були завичені онучами, в жадного не було ні чобота, ні черевика. Отсі невольники благаючими очима дивилися на нас. Здавалося, що ті запалі очі так і прескорбно мо-лили: „Дайте хлібця!“ Та того хлібця й в нас не було... В мене були якісь прісні паянничі з бараболь, з якими мама вирядила була мене в дорогу. Але чи можна було приступити до котрогось з невольників і дати йому бодай тої паянничі? Хтоб з нас був поважився на таке діло, то був би зараз ляг трупом, мабуть разом з невольником. Навколо ось тих живих кістяків стояв кордон легіонерів з найтєними багнетами, в кожахух, в американських нацвіяхованих черевиках. Ці постаті, себто наші бувші стрільці, двигали шини та вкладали їх на треку. А тут то там це стояли або лежали порозбивані вагони, на яких і до-сі ще видніли покалічені українські написи та тризуби: Наша слава, німі свідки правдивого господаря на цій землі. Це правдиво, дуже правдиво пише поет О. Бабій в „Гуцульськїм Курїні“:

„Всесвітній робітник про власну дбає кашу, А польський робітник сам столтав волю нашу, Покрив нам села лиш хрестами І заповнив тюрми батьками і мамами“.

Ева Кюрі малює картину з советської дійсности. Та ця картина це теж точнісенько українська картина зперед 24 років, що була за польської дійсности.

Іван Пасічник, Ірвінгтон, Н. Дж.

ВИКОРИСТАЙТЕ!

ЩОБ ДАТИ ВАМ НАГОДУ ДІСТАТИ ЧУДОВЕ ФУТРО НА РІЗДВО ВИРІБНИЦТВО МИХАЙЛА ТУРАНЬСЬКОГО ПРОГОЛОШУЄ:

- Великий Випродаж всіх футер
- Федеральний податок вже включений у ціні, зазначеній на кожнім футрі (не треба більше платити)
- На складі найбільший вибір футер і шкірок PERSIAN LAMB у цілїм місті. Також великий вибір футер з MUSKRAT, HUDSON SEAL, SILVER FOX, BEAVER, RACCOON, SKUNK, MINK, і т. д.
- Найновіші фасони і різні розміри
- Якість, витривалість і дешеві ціни відрізняють футра Михайла Туранського від інших.

КУПУЙТЕ З ДОВІР'ЯМ

— у —

MICHAEL TURANSKY
350 Seventh Ave., New York City
Between 29 & 30 Sts.
16th Floor
Lackawanna
4-9973

ГОДИНИ:—Отворено щодня до 6. години ввечір.
—в четвер до 8. години ввечір
—в суботу до 5. години пополуни

Появилася на американському книжковому ринку така книжка про Україну, на яку ми довго ждали, бо написав її визначний американський журналіст і письменник, а видав її одна з найстарших і найбільших американських видавничих компаній. А що важніше: в книжці подана правда про Україну, а здійснення визвольних змагань українського народу звязується з перемогою та триумфом демократії. Отсею книжкою, що є повна віри в остаточну перемогу свободолобних ідеалів українського народу, є:

The Ukraine: A Submerged Nation

by WILLIAM HENRY CHAMBERLIN,
published by The Macmillan Company, New York.

Отсея книжка повинна знайтися негайно теж і в домі американських українців. Написана вона в такий мистецький, а ривчасно простиий спосіб, що кожний прочитає її легко з великим зацікавленням. Надається вона якнайкраще на святочний дарунок нашим дітям і внукам, близьким чи далішим знайомим, зокрема тим американцям, що ще мало знають про Україну, або зле знають, начитаючись неправди про український народ і його змагання, які досі було так багато в Америці, та яка далі поширюється. Хай-жеж тепер кожний і кожна з нас стане до боротьби з тою неправдою поширюючи всюди правду, зокрема ту, що зібрана в отсій знаменитій книжці.

Замовлення на цю книжку враз з належністю в сумі \$1.75 належить слати на таку адресу:

SVOBODA
P. O. Box 346 Jersey City, N. J.
Замовлення з Канади треба платити американською валютою.
C. O. D. не приймаємо.

СТАВАЙТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

ЯКІЯ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВУЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ

Відома кушнірська фірма ЮЛІАН КУЗІВ І СИНІ

ВИКОНУЄ ВСЯКІ РОБОТИ В ОБСЯГУ КУШНІРСТВА:
РОБИТЬ НОВІ ФУТРА, ПЕРЕРОБЛЯЄ СТАРІ НА НОВІ ФАСОНИ.

JULIUS KUSSOFF & SONS
від 18 літ на тій самій адресі:
315 Seventh Avenue (corner 28th Street)
NEW YORK CITY
(на 21. поверсі) Телефон: CHickering 4-3576

УВАГА! РАЧЕСТЕР, Н. Я.!
РІЧНІ ЗБОРИ ЗАГАЛЬНОГО КЛУБУ СВ. ПОСАФАТА вібудуться в НЕДІЛЮ, 24. ГРУДНЯ 1944 в Домі Клубу, 8 Wilson Street, в годінні 3. пополуни.

Просимо членів Клубу прийти на ці збори. Буде вибір нового урядку на 1945 рік.
В. Колдвський, преса.: А. Мельник, кас.: О. Голод, фін. секр.

ДРІБНІ ОГЛОШЕННЯ-WANT ADS

Classified Department—BERGEN 4-6237—NEWARK 9-0582

War Manpower Commission Employment-Regulations

Essential Workers need Statement of Availability. If transferring to less essential, need U. S. Employment Service consent in addition. Critical workers also need both.

Сущі робітники повинні мати посвідчення, що вони є до розпорядження. При переїзді до менш суттєвих робіт потрібна згода У. С. Емплоїмент Сервісу. Критичні робітники потребують обох посвідчень.

ПОТРІБНО МУЖЧИН

Досвід не потрібний

ПОРТЕРІВ

РОБІТНИКІВ

ДОБРА ПЛАТНЯ

ПОСТІЙНА РОБОТА

Робітники з важкої воєнної роботи мусять мати доказ звільнення

FEDERAL TELEPHONE & RADIO CORP.

591 BROAD STREET, NEWARK, N. J.

ПОТРІБНО МУЖЧИН

Мужчин ДОСВІДЧЕНИХ І ДО НАУКИ при пачинні і спіжарні, портерів, до розношення, миття, Постійна робота. Додатковий зарплати. Дармо добру їжу. Безплатні уніформи. Початкову платню \$26—\$30.

SAVARI RESTAURANTS

254 West 31 St., Room 205, N. Y.

РЕСТАВРАЦІЙНИХ РОБІТНИКІВ РОБИТИ СЕНДВИЧИ І САЛАТИ МИТЯ НАЧИННЯ

Мужчин і жінок до збирання посуду. Досвідчених або без досвіду. Постійна робота, або лиш на Різдво.

ПОТРІБНО ЖЕНЩИН

ЖІНОК чистити офісові будинки, коріткі години; вакації, \$22 тижнево, овертайм як хочете, добрі умовини.

Повоєнні можливості цивільного летунства

Технічні удосконалення в летунстві, викликані потребами війни, будуть широко використані громадянством, як тільки почнеся правильний, пасажирський рух літаками.

Е. Відомості, що вже тепер робляться замовлення на пасажирські літаки зі швидкістю 240 миль на годину, які мають почати службу наприкінці 1945 року.

Повоєнний пасажир зможе перелетіти від одного океану до другого, через цілі Злучені Держави, приблизно за 9 годин — двічі швидше ніж до війни.

Від Вашингтону до Мексико Сіті вимагатиметься тільки 9 годин подорожі літаком.

Особливо швидким літаком можна буде долетіти з Нью Йорку до Шикаго за дві і три чверті години.

Таким чином людина зможе виїхати з Нью Йорку до Шикаго, закладити там свої справи і вернутися назад того самого дня.

Подорожування літаком вздовж східного побережжя так само буде вимагати значно менше часу.

Літаком зі швидкістю 240 миль на годину можна буде долетіти з Нью Йорку до Монтреалу за півтори години, а зі швидкістю в 300 миль

на годину можна буде зробити подорож з Нью Йорку до Майами (Флориди) за чотири і половиною години.

Летунські агенції також планують різні поліпшення в літаках.

Перш за все в них буде вміщатися двічі більше пасажирів ніж досі, приблизно 40 осіб.

Швидкі літаки зможуть мати навіть до 60 осіб-пасажирів.

Самі кабіни будуть значно зручнішими, зі спеціальними приладами, що будуть урівноважувати тиснення повітря, коли літак здійснюється на значну вишину.

Досвід, набутий в часі війни, дозволить приміняти в цивільному летунстві нових засобів безпеки та будувати таких міцних літаків, що ними можна буде літати і серед несприятливої погоди, точно дотримуючися встановленого пасажирського розкладу.

Не зважаючи на те, що будова нової, цивільної авіації по війні вимагатиме величезних коштів, вже тепер припускають, що коштів подорожування повітрям буде все зменшуватися. Фахівці передбачають, беручи під увагу технічні удосконалення та поширення летунства, що за яких п'ять ро-

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

СТ. ЛУІС, МО.

Організаційні збори відділів У. Н. Союзу.

Дня 5 листопада відбулись в нашій місцевості організаційні збори відділів У. Н. Союзу.

Ці збори були для нашої громади ювілейними, бо нам не було можливим улаштувати окремого ювілейного свята з приводу 50-літнього існування У. Н. Союзу, а тому відбулися ми тільки ювілейні збори, щоб прийняти в такій спосіб пошанувати й звеличити Золотий Ювілей нашого Батька Союзу.

Хоч не знали ми відразу, чи ці збори будуть успішні, та тепер кілька тижнів пізніше можемо сказати, що вони принесли успіх, бо організатор У. Н. Союзу, Д. Білецький, який був на зборах, і який оповідав на короткий час у нашій громаді про організаційну працю, приєднав для Союзу відповідне число нових членів.

Зборами проводив голова відділу 179 У. Н. Союзу М. Тильович, який покликана на бесідника організатора Д. Білецького. Організатор у своїй доповіді промові згадував значіння 50-літнього ювілею такої інституції, як наш Союз, переповнив важні моменти з існування У. Н. Союзу, та виказав на фактах та на довголітній корисній праці У. Н. Союзу для нашого загалу, чому саме наша молодь повинна горнутись в ряди Союзу. По промові п. Білецького забирає ще слово касієр відділу 179 М. Кульчицький, а запити ставили в різних організаційних справах члени В. Кокорук, В. Щупляк, В. Логос. На ці різні запити давав вдоволюючі відповіді організатор І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

І. Була, рек. секр.

ПОНГСТАВІН, О. — Річні збори Бр. св. Петра в Павла, від. 274, відбулись в неділю, 17 грудня, в год. 2. пополуни. Просимо всіх членів і членів прийти на збори хоч раз в році. Буде звіт урядників і контроль за вибір уряду на 1945 рік. — М. Волоша, предс.; П. Сильчак, секр.

ПРОВІДЕНС, Р. АР. — Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 73, повідомляє всіх своїх місцевих і позаміських членів, що річні збори відбуються в суботу 16 грудня, в 7 год. вечір. Випиємо всіх членів явиться, виринати місячні вклади і вібрати уряд на 1945 рік. Буде звіт конгр. комісії. — Відділовий уряд.

РАЧЕСТЕР, Н. П. — Бр. св. Йосафата, від. 217, дає до відома всім місцевим і позаміським членам, що річні збори відбуються в неділю, 17 грудня, в год. 2. пополуни тощо, в галі парохіальній, 303 Гудсон ул. Внос, членів, старіється прийти на час, бо є дуже важні справи відділові до погодження, як читати статуту і вибір урядників на 1945 рік. Пригадується довгоочікуваним вирішити свої заклади в цім місяці, бо настане будуть сусупендовані. Будемо приймати нових членів до Бр. і У. Н. Союзу, тож старіється привести кандидатів в членів і випиєте свої діти. Кандидати на уряд на 1945 рік є: на предсидкима М. Ядула, К. Шевчук і В. Колдаський; на секр. А. Іванів, М. Рудий і І. Кубарич; на касієра Т. Шургот, М. Клишчів і І. Шеремета. Не явившись на цих зборах членів в означеним часі заплащать 25 ц. карн. а урядник 50 ц. — За уряд: М. Ядула, предс.; П. Паснак, кас.; А. Іванів, секр.

НЮ КЕСЛ, ПА. — Тов. ім. Івана Франка, від. 74, повідомляє членів, що річні збори відбуються 17 грудня, в галі церквоній на Роз Еде, зараз по Ст. Божій. Просимо всіх членів прийти на час. — Уряд.

IRONDEQUOIT, N. Y. — The Taras Shevchenko Society, Branch 289, will hold its annual meeting Sunday, December 17, at Ukrainian Hall on Goodman. Every member is urged to attend an election of officers will take place. Controllers report for the year will be given. — D. Korytko, Pres.; J. Ysnue, Treas.; W. Nusser, Sec.

ВЕСТ ІСТОН, ПА. — Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 137, повідомляє всіх своїх членів, що річні збори відбуються в неділю, 17 грудня, в галі церквоній на Роз Еде, зараз по Ст. Божій. Просимо прийти і інсупуляції звіт уряду, комісії і урядників. Буде вибір урядників на 1945 рік, тому всі члени мають обов'язково явитись на збори. Кара згідно з ухвалою. — За уряд: Ф. Сагатій, предс.; М. Палайвич, кас.; М. Колодуб, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Збори Бр. св. Димитрія, від. 288, відбуються в неділю, 17 грудня, в год. 2. пополуни, в значимий місці. Уряд просить членів явитись на збори, бо є важні справи до погодження. — За уряд: Ю. Завозничий, предс.; Д. Мушастий, кас.; А. Данилюк, секр.

НЮ БРЕНН, КОНН. — Бр. св. Петра в Павла, від. 254, повідомляє членів, що річні збори відбуються в неділю, 15 грудня, в галі церквоній, в год. 8. точно. Просимо членів явитись на означений час, бо будемо мати важні справи до вирішення. Буде звіт уряду на 1945 рік. Просимо виринати свої вклади на наступний рік. — За уряд: А. Котик, предс.; П. Дзят, кас.; І. Козира, секр.

НЮ КЕНВІНГТОН, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 295, повідомляє своїх членів, що річні збори відбуються в неділю, 17 грудня, точно в 2 год. пополуни, в У. Н. М. 1400 — 4 ул. Шанові членів, старіється прийти на час і привнести нових членів. Ювілейний рік кінчиться і кожний член повинен спитати себе, який дар він дав Союзом в його ювілейний році. Союз бажає від нас нових членів, тому сподіємося, що як співинте його бажання, бо наша квота нових членів ще не виповнена. Річні збори є дуже важні, тому вага привнести є кончею. Довгоочікуваним вирішити свої вклади. Буде вибір уряду на 1945 рік. — За уряд: І. Валабан, предс.; М. Мемелух, секр.-кас.

ВІЛКС-БЕРІ, ПА. — Річні збори Бр. св. О. Николая, від. 99, відбуються в неділю, 17 грудня, зараз по Ст. Божій, в галі парохіальній. Просимо всіх членів прийти на збори, бо буде звіт секретаря за минулий рік і вибір уряду на 1945 рік. — За уряд: Г. Герман, предс.; В. Валигун, кас.; П. Герман, секр.

ШКАГО, ІЛЛ. — Збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 252, відбуються в неділю, 17 грудня, в год. 12:30 пополу, в церквоній селі, 1944 В. Ірі ул. Пригадуємо всім членам, щоб заплалили свої належності на час тому, що це останній місяць у році і треба вислати рахунок до год. кінця року. — За уряд: М. Мемелух, секр.-кас.

ШАМОКІН, ПА. — Бр. св. Андрея, від. 1, буде мати річні збори 17 грудня, зараз по Ст. Божій у церквоній галі. Буде звіт урядників і контроль за річний рік і вибір уряду на 1945 рік. Просимо місцевих і позаміських членів прийти на збори. Наш секретар, Габурт, є хворий, тож просимо прийти на час. Довгоочікуваним вирішити свої вклади, тож будуть сусупендовані. Припадець нових членів, а ми їх радо запинемо. — В. Куршля.

ПАСЕРІК, Н. ДЖ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 97, повідомляє членів, що річні збори відбуються 17 грудня, в 2 год. пополуни, в галі церквоній, 47 Топ Еде. Випиємо всіх членів зійтись на збори хоч раз в році, бо буде звіт уряду за минулий рік і звіт урядників. — За уряд: В. Сметана, предс.; М. Табачук, фін. секр.-кас.; В. Бродський, рек. секр.

ПОСМЕРТНІ ЗГАНКИ

Дня 26 листопада 1944 року помер у 54 році життя ІВАН СОЙКА, член Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 245 У. Н. Союзу в Трей-тоні, Н. Дж. Покійний походив з села Селенчи, пов. Львів, Галичина. Похований у смутку женою Марією і донькою Іванною, заступку за Михайлом Барилью, який служив при війську і не міг прийти на похорон. Похорон відбувся 30 листопада. Поховано Покійного на українським православному цвинтарі в Нью-Йорку. — В. П. П. І. Ковальський, секр.

Дня 13 листопада 1944 р помер довідовий член Тов. Запорозька Січ, від. 206 У. Н. Союзу в Буенавее, Р. А. Покійний походив з села Голосково, повіт Томшак. Похорон відбувся 18 листопада при участі членів відділу 206, родини і знайомих. Тлінні останки відправлено з дому наробі до української православної церквонії св. Михайла, а потім на цвинтарі в Нью-Йорку. — В. П. П. І. Ковальський, секр.

Дня 5 грудня 1944 р помер операцій на очі ГАРАСИМ ГУЛЬКА, член Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 139 У. Н. Союзу в Нью-Йорку, Н. Дж. Покійний походив з села Дічкова, повіт Тернопіль, Західна Україна. До У. Н. Союзу вступив у 1935 р. Похований у смутку женою Юлією, братом Антоном і дівчестрами в старім краю. Похорон відбувся 7 грудня з дому наробі, при участі членів Товариства до української католицької церквонії при ул. Мортон, а влітку на цвинтарі Holy Sepulchre, So. Orange, N. J. — В. П. П. І. Ковальський, секр.

ПРОДАЮ

ДОМИ, ФАРМИ, РЕСТОРАНИ, САДУНИ, БУЧЕРНІ, ГРОСЕРНІ в різного рода бізнесі. Пошаговую нотаріальні справи. Продаю різного рода асесурації.

PETER BARTKIW Real Estate & Insurance Broker, Notary Public, 201 E. 4th St., New York, N. Y. Phone AL 4-8254

УД-р ВОЛОД. ГАШИЦЬ УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР, 690 S. 19 ST., NEWARK, N. J. Tel.: Essex 3-8088. Урядові години: Влі 1 до 3 пополу; від 6 до 8 вечір. В неділі згідно з умовою.

ВСІ ЧАСТИ ДО НАПРАВИ ПЕЧЕР вуглевих, газових, нафтових, отримавши парю і гарячому водю, як також усіма нові печі можете дістати в

STOVE MFRS CORP., 182-188 Mulberry St., Newark, N. J.

НЕМА ЗАСТУПНИКА

Ніщо, тільки час може вдосконалити й закріпити посмертну обслугу; на роки обслуги нема заступника.

Що ми були діяльними в нашім званні ще від 1900 року, це є річ першорядної ваги. Організація з меншим досвідом не може мати під собою такого певного ґрунту.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON FUNERAL DIRECTORS, 77 Morris St., Jersey City 34 E. 25th St., Bayonne

Phone: BErgen 4-8989, BAYonne 3-0540

МІРОН ЛІТВІН І СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ Обслуга шптра і чесна, 801 SPRINGFIELD AVENUE, corner Harrison Place, IRVINGTON, N. J. Phone: Essex 3-9090

КНАІ KAIN FUNERAL HOME, 433 STATE STREET, PERTH AMBOY, N. J. Phone: Perth Amboy 4-4646

ІВАН БУНЬКО УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК зарядкує погребом по ціні так низькій як \$150. ОБСЛУГА НАКРАША.

JOHN BUNCO Licensed Undertaker & Embalmer, 437 E. 5th St., NEW YORK CITY. Dignified funerals as low as \$150. Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ. 129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel.: ORchard 4-8988. BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 Prospect Avenue, (cor. E. 155 St.) BRONX, N. Y. Tel.: MEtro 5-6577

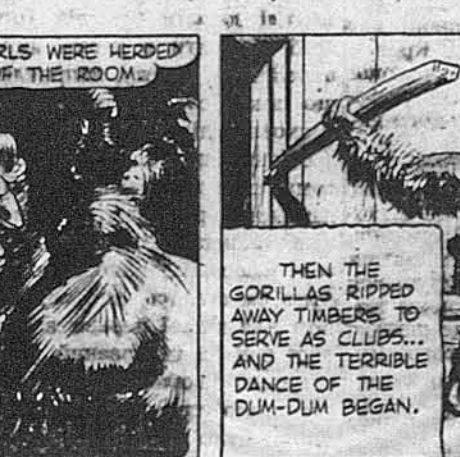
КОЛЯДИ — І — ШЕДРІВКИ — І — РІЗДВО ХРИСТОВЕ — І — БОГОВЯЛЕННЯ з додатком пісень страстних, воскресних і інших пісень церковних. Ціна 35 центів. Замовлення wraz з належністю слати до: "Svoboda" P. O. Box 346 Jersey City, N. J.

Тарзан не знав що робити. Невідомі запахи цивілізації забили всі сліди горля.

Пізніше Тайго прибув до дивної, покинутої людьми палати, де збиралися горлі з своїми бранками.

Потім горні відорвали дерева на пал